

[Statsministeren.]

diedel af rigsdagens medlemmer begærer det, skal et lovforslag udsendes til folkeafstemning; hvis flertallet af de vælgere, der deltager i afstemningen, og mindst 30 pct. af de stemmeberettigede går imod lovforslaget, er dette bortfaldet. Kommissionens flertal mener herved at have skabt en garanti for, at et tilfældigt rigsdagsflertal ikke kan vedtage en lovgivning af vidtrækkende betydning mod vælgernes ønske. Det erkendes samtidig, at en række love — det drejer sig i første række om finans- og skattelove — ikke bør kunne udsendes til folkeafstemning.

Det er naturligvis ikke til at vide, hvor hyppigt der vil blive afholdt folkeafstemninger. Men jeg føler mig ganske overbevist om, at enhver regering forud for fremsættelsen af et lovforslag vil betænke sig to gange, hvis der er mulighed for, at det kan udsendes til folkeafstemning. Tanken herom vil utvivlsomt have betydelig forebyggende virkning og således virke som en effektiv beskyttelse for mindretallet.

Jeg føler mig overtydet om, at en sådan ordning er at foretrække fremfor det udsættende veto, der findes i den finske grundlov og som nævnt kan virke hemmende på lovgivningsarbejdet.

Grundloven bør have betydelig bestandighed. Den bør ikke kunne ændres som enhver anden lov. På den anden side må det erkendes, at der kan opstå nye og uventede situationer, som gør det ønskeligt at ændre vor forfatning. Kommissionen har derfor stillet forslag om, at det fremover skal kræves, at 40 pct. — og ikke som hidtil 45 pct. — skal gå ind for en grundlovsændring, for at denne kan vedtages.

Grundlovsforslaget indeholder en række bestemmelser, som skal tjene til at sikre rigsdagens selvstyre overfor regeringer med ikke-parlamentariske tilbøjeligheder og i ekstraordinære situationer.

Medens det hidtil har været kongen, som sammenkaldte rigsdagen, er det nu tanken, at rigsdagen skal træde sammen af sig selv. Grundlovsforslaget bestemmer således, at rigsdagsåret begynder hver den første tirsdag i oktober og varer til den første tirsdag i oktober det følgende år. Rigsdagen træder således selv sammen uden at afvente nogen indkaldelse. Medens rigsdagsarbejdet tidligere var opdelt i rigsdagssamlinger — ordentlige og overordentlige —, kendes

fremover kun een betegnelse: rigsdagsåret, således at rigsdagen altid kan træde sammen til møde. Desuden pålægges det statsministeren at sørge for valgs afholdelse ved udløbet af den 4-årige valgperiode. For det tilfælde, at valg af særlige grunde ikke kan afholdes eller ikke afholdes rettidigt, er det i en bestemmelse fastslået, at rigsdagsmandaterne i intet tilfælde mister deres gyldighed, før nyvalg har fundet sted. Der vil således ikke kunne tænkes en rigsdagsløs periode, i hvilken en regering kan styre landet ved hjælp af foreløbige love.

På en række andre områder foreslås der rent praktiske reformer i rigsdagens arbejde. Jeg skal her kun pege på et enkelt eksempel. Rigsdagen har hidtil hvert år begyndt sit arbejde med en almindelig politisk og økonomisk forhandling på grundlag af finanslovsforslaget. Dette finanslovsforslag er blevet fremsat næsten et halvt år før den periode, som budgettet vedrører, og mange af dets oplysninger har derfor i høj grad måttet have skønnets karakter. Det foreslås nu, at finanslovsforslaget skal fremlægges senest fire måneder før finansårets begyndelse, således at de indeholdte oplysninger i højere grad end tidligere kan få budgettets — og ikke skønnets — karakter.

Man har imidlertid anset det for ønskeligt fortsat at begynde rigsdagsåret med en almindelig debat, og det foreslås derfor, at statsministeren skal give en redegørelse for landets almindelige stilling og de foranstaltninger, regeringen påtænker at gennemføre, og at den almindelige debat skal finde sted på grundlag heraf.

Med systemskiftet i 1901 knæsettes parlamentarismens princip i vor statsskik. Herefter kan et ministerium ikke fortsætte efter at have fået et mistillidsvotum i folketinget. Princippet har imidlertid aldrig fået grundlovens blå stempel. Dette vil ske efter forslaget. Det bestemmes nemlig heri for det første, at et nyudnævnt ministerium ikke kan søge valg udskrevet, forinden statsministeren har fremstillet sig for rigsdagen.

For det andet foreslås det, at en minister skal søge sin afsked, såfremt rigsdagen udtaler sin mistillid til ham. Og udtaler rigsdagen sin mistillid til statsministeren, er denne pligtig at begære hele ministeriets afsked. Et ministerium, der har fået et mistillidsvotum, kan imidlertid indstille til kongen, at nyvalg udskrives, og således appellere afgørelsen til vælgere. Et tilfældigt